

DEU ANYS DE L'INCENDI MORTAL D'HORTA DE SANT JOAN

“Perquè tanque del tot la ferida cal que es tanque el capítol del judici”

ENTREVISTA A

Josep Pallàs membre dels GRAF. Únic supervivent dels sis bombers víctimes del foc d'Horta

Josep Pallàs (la Pobla de Segur, 1972) va córrer cap a un costat que ja estava calcinat i, tot i patir cremades en un 70% del cos, es va salvar. No com els seus cinc companys del Grup de Reforç d'Actuacions Forestals (GRAF). Tots sis havien quedat atrapats intentant perimetrar l'incendi d'Horta. Ara confessa haver superat el trauma, tot i que sempre l'acompanyarà una cicatriu. Torna a treballar al GRAF, en projectes d'intercanvi d'experiències i prevenció, però també fa guàrdies de coordinació.

Horta de Sant Joan Òscar Meseguer

Pregunta: Torna a treballar al GRAF. Com es troba?

Resposta: Bé. Fa temps que vaig tornar a la normalitat i a una certa rutina, de la qual de vegades tots ens queixem però tant de bo no falte mai. M'hi vaig reincorporar dos anys i mig o tres després de l'accident, fins a anar agafant un ritme. Un ritme diferent. Vaig treballant sobretot per projectes. Visc entre la Pobla i Lleida. Vaig fent vida normal tant laboralment com personalment.

P: Com ha sigut esta recuperació, físicament i mentalment?

R: Primer va tocar recuperar-se de les cremades i recuperar el to muscular. Va ser llarg. I després, amb l'ajut d'amics i companys del cos com el Marc [Castellnou, cap del GRAF] o la Marta Miralles... vam intentar donar resposta a tot allò que ens va passar. Això va derivar en el documental *El silenci d'Horta*. Ens va servir per a entendre i explicar-nos, a la societat, als mitjans, als polítics. El documental va ser l'excusa per a parlar del tema, que ens era necessari per a mirar de posar les coses al seu lloc.

P: El documental va ser doncs un exercici de teràpia?

R: Tal qual. Teníem por que caigués en el sensacionalisme, però no ho va ser gens, de sensacionalista. Va ser sincer, clar, mític, sense assenyalar ningú però fent una mica responsable a tothom, buscant una responsabilitat compartida que crec que amb el pas del temps molta gent ha anat entenent.

P: Teniu clar doncs el cúmul de circumstàncies que van confluïr el dia

de la tragèdia?

R: Ara sí, després d'analitzar-ho. Ni jo mateix m'imaginava que hi havia hagut aquell cúmul de situacions canviants. Com a bombers, sabem que de vegades vas a llocs de risc on la situació es pot complicar, però aquell dia es van donar tantes circumstàncies adverses i de tal manera [canvi sobtat en la direcció del vent, orografia i visió adverses, etcètera] que van provocar el que van provocar.

P: I quines lliçons hem après amb el cas d'Horta? S'ha dit que des d'aleshores s'han d'arriscar vides humanes davant del foc. És la principal lliçó?

R: Malament aniríem si fos una cosa que hagués passat en va. Qualsevol cosa que passa, sobretot en casos d'emergència, s'ha d'analitzar després, per a fer les paus en tu mateix, prendre consciència i traslladar-ho a altres col·lectius. Com a bombers i bomberes, hem assimilat que ha de ser així sobretot des d'Horta. Des d'aleshores s'han fet noves formacions i la gent crec que té més consciència d'allò a què s'enfronta. I sí, has de veure situacions en què si no t'hi pots fer fort, més val retirar-se, si no hi ha vides humanes en joc. I la gent això també ho ha entès. Es va comprovar per exemple en l'incendi de Tivissa del 2014. Hem vist també a l'incendi de la Ribera que quan el foc arrenca en segons quines condicions, és imparabile. Abans hi havia el concepte que els focs s'apagaven amb una mànegua, però estos focs actualment ja no s'apaguen amb una mànegua. N'hi ha molts que ens superen... no de molt, sinó exageradament. I l'única solució és a llarg

Pallàs, al centre de coordinació del GRAF a Bellaterra. / ACN

LA LLIÇÓ D'HORTA

“Has de veure situacions en què si no t'hi pots fer fort, més val retirar-se”

termini i passa per gestionar millor el territori. Hem identificat el problema, però és una qüestió de generacions.

P: I que afecta tothom. Tothom s'hi pot implicar.

R: Des del 2009, i ja des d'abans, no parem d'acumular coneixement i analitzar, i això s'ha de posar en valor. I els mitjans de comunicació han de prioritzar missatges que puguin influir positivament en el coneixement per part de la societat, que ha de veure per exemple que amb gestos com els d'anar a comprar [productes agrícoles de proximitat] es poden solucionar problemes perquè l'acció dels pagesos fa mosaic al territori i això ajuda a prevenir els focs.

P: El foc d'Horta, per sorprenent, començava a ser una evolució cap als actuals incendis d'última generació gairebé incontrolables?

R: La resposta tècnica l'hauria de donar algú amb més capacitat d'anàlisi, com el Marc Castellnou mateix. Jo no ho podria afirmar taxativa-

EL FOC

“No sé si de nova generació, però Horta va ser un incendi d'una altíssima complexitat”

ment, però si mirem els incendis com els del Solsonès, la Jonquera, són incendis que generen el seu propi ambient i la seua vida pròpia, i el d'Horta, si no pel nombre d'hectàrees cremades, per la transformació que va fer en un moment determinat en què el foc va revifar en cinc punts, està clar que era un incendi d'una altíssima complexitat.

P: I quan després de l'accident va començar a ser conscient del que havia passat, què pensava quan veia titulars i titulars de portada sobre el Delta Zero?

R: Els primers dos mesos, vaig estar inconscient. A partir del tercer, vaig començar a entendre coses i em sobtava molt com s'estava encamiant el debat, amb afirmacions taxatives i posant el focus sobre una persona. Tot i que admeto que jo aleshores també mirava cap als comandaments de control. Però després he entès que la magnitud del que va venir no ho pot controlar només una

persona. I en esta línia ha començat a treballar el cos de Bombers.

P: La responsabilitat compartida també afecta els polítics?

R: Naturalment, i més enllà d'una legislatura. Tots entren amb ganes de fer, però després... I entra un altre i has de tornar a explicar, tornar a conscienciar... Hem de passar esta pantalla i ja comencem a fer tard. No podem estar sempre tornant a començar de zero cada quatre anys. S'ha de fer un canvi de xip i també anar buscant solucions que potser a hores d'ara no sabem.

P: Com valora la Comissió d'investigació sobre l'incendi que es va fer al Parlament i els seus efectes, si és que n'hi ha hagut?

R: Va ser una batalla de galls per interès polític que espero que no torne a passar mai més. Si va servir d'alguna cosa? Es van redactar com a conclusions una sèrie de suggeriments i consells, adreçats al govern i sobretot en matèria de prevenció, i de tot allò s'ha fet ben poca cosa.

P: Què sent vostè quan, deu anys després, no s'ha celebrat encara el judici contra els dos acusats de provocar l'incendi?

R: Doncs només el fet que m'ho pregunten ja no m'agrada. I encara menys a les famílies [dels cinc bombers morts]. S'ha d'acabar d'una vegada i ha d'haver-hi una decisió final sobre estos dos nois, als quals tampoc no els vull cap mal al marge del que els pertoque per tal d'assumir la seua responsabilitat, que la tenen i gran. S'ha de tancar i així deixar de fer i llegir titulars sobre el judici pendent.

P: Ens ha explicat que se sent recuperat i que torna a fer vida normal, però una cosa diferent és oblidar.

R: Naturalment molts tenim una cicatriu emocional, a més a més de la física en el meu cas, però la qüestió és que hi haja cicatriu. Fa un temps el que hi havia era una ferida. Perquè tanque del tot la ferida cal que es tanque el capítol del judici.

P: Ha tornat molts cops al lloc de l'atrapament?

R: Cada any hi tornem, amb companys i famílies. ■